

SIVILOMBUDET

Bjørgvin fengsel v/Ungdomsenhet vest
Postboks 694
4302 SANDNES

Vår referanse
2025/2042

Deres referanse
2025/65856-17

Vår saksbehandler
Inga Tollefsen Laupstad

Dato
29.06.2026

Avsluttende brev til Bjørgvin fengsel, Ungdomsenhet vest

Vi viser til dialog med Bjørgvin fengsel, Ungdomsenhet vest i forbindelse med oppfølgingen av Sivilombudets besøk til fengselet 5.-7. mai 2025. I brev av 10. januar 2026 ga fengselet tilbakemelding om sin oppfølging av Sivilombudets funn og anbefalinger i besøksrapporten. I vårt tilsvare 27. mars 2026 ba vi fengselet om ytterligere informasjon om oppfølgingen av 15 anbefalinger. Dette besvarte fengselet 19. mai 2026.

Fengselets vurdering av vilkårene for bruk av sikkerhetscelle

I vårt brev av 27. mars ba vi om at fengselet redegjorde nærmere for hvordan det ville følge opp flere av anbefalingene som var knyttet til de alvorlige funnene om manglende vurderinger av vilkårene for bruk av sikkerhetscelle.

Vi ønsker innledningsvis å anerkjenne at fengselet ikke har brukt sikkerhetscellen siden juni 2025. Dette er svært positivt. Som vist i Sivilombudets temarapport *Barn på sikkerhetscelle og i sikkerhetsseng i norske fengsler 2016-2015* har et klart flertall av plasseringene på sikkerhetscelle nasjonalt de siste ti årene funnet sted ved Ungdomsenhet vest.

Sivilombudet merker seg at fengselet har iverksatt og delvis gjennomført flere opplæringstiltak, som én-til-én undervisning av operative ledere og andre ansatte som skal fungere som operative ledere, dagssamling for ledere med opplæring i «isolasjonspakken» utarbeidet av Kriminalomsorgen region vest, og at enkeltansatte har deltatt på og videreformidlet kunnskap fra kurs hos KRUS i konfliktdepende kommunikasjon. Dette kommer i tillegg til 17 timer årlig trening med fokus på tvangsmidler og tilhørende regelverk og kompetanseheving for ansatte hver tirsdag.

Sivilombudet merker seg videre at fengselet har beskrevet at beslutningskompetansen for å bruke sikkerhetscelle er overført fra operativ leder til inspektør/jurist, og at endringen skal sikre at ledelsen blir koblet umiddelbart på og blant annet kan sikre at alle vilkårene er oppfylt for å plassere ungdommen på sikkerhetscelle. Vi minner om manglene i gjennomføring og dokumentasjon av en konkret vurdering av barnets beste, og forutsetter at endringen i beslutningskompetanse også innebærer at dette alltid blir gjort.

Sivilombudet konstaterer at fengselet utarbeider trygghetsplaner for de innsatte og at disse gjøres kjent for alle ansatte gjennom ukentlige statusmøter og ved at de er tilgjengelig på møterommet. Vi har mottatt og gjennomgått to eksempler på slik trygghetsplaner. Vi har ikke vurdert disse nærmere, men understreker at også den innsatte i utgangspunktet alltid bør involveres direkte i utarbeidelsen av den og i det minste gjøres kjent med innholdet i planen. Medvirkning og involvering er avgjørende elementer i arbeid for å skape trygghet for den innsatte ungdommen. Det bør begrunnes dersom dette ikke gjøres.

Vi merker oss også at fengselet har tatt i bruk «Oppfølgingssamtale med mindreårige ved bruk av utelukkelse, tvang og fysisk makt», og at dette er innarbeidet i rutinen for sikkerhetscella. Vi kan ikke se å ha mottatt den. Vi understreker at samtale med ungdommen i etterkant av tvangsbruk er sentralt i en gjenopprettende prosess, og for å forebygge fremtidig bruk av tvang. Dette stiller krav både til utformingen og gjennomføringen av samtalen og til hvordan den dokumenteres og brukes aktivt i etterkant. Det er positivt at det er tatt i bruk et systematisk verktøy for oppfølging av de innsatte etter bruk av tvangsmidler.

Siden sikkerhetscellen ikke har vært i bruk siden juni 2025 har internkontrolldokumentet ikke har vært prøvd ut, men vi konstaterer at sjekklisten er oppdatert av regionen og at alle ledere har gjennomgått denne på en fagdag.

Sivilombudet merker seg videre at det er utarbeidet en trepartsavtale mellom Helse Bergen, kriminalomsorgen og kommunehelsetjenesten. For å øke kunnskapen om skadevirkninger ved isolasjon, har fengselet bedt psykologen ved enheten om å utarbeide et undervisningsopplegg for de ansatte som vil gjennomføres i løpet av 2026.

Samlet sett vurderer Sivilombudet at fengselet har iverksatt flere tiltak som kan redusere risikoen for at sikkerhetscella brukes uten at vilkårene er oppfylt. Den lange perioden som har gått uten at sikkerhetscellen har blitt brukt tilsier også at disse har hatt effekt.

Fengselets håndtering av ungdommer i sikkerhetscella

I den første tilbakemeldingen fra fengselet ble det redegjort for flere tiltak som skulle ivareta den innsatte inne i sikkerhetscella, men Sivilombudet ba om ytterligere tilbakemelding på hvordan fengselet ville sikre blant annet mulighetene for å ivareta egen hygiene.

Sivilombudet merker seg at fengselet har presisert i rutinen for sikkerhetscella at dusjen i naborommet kan tilbys når det er sikkerhetsmessig forsvarlig, og at alle tilbud om mat, drikke og ivaretagelse av hygiene skal protokollføres i logg. Fengselet har også kjøpt inn ny leddet madrass og rivesikre pledd. Fengselet har også presisert at de innsatte som hovedregel skal ha egne klær når de er plassert i sikkerhetscella, og at dersom klærne utgjør en fare for den innsattes liv eller helse, har fengselet rivesikre klær som forhindrer at den innsatte er naken.

Tilgang til advokat

Fengselet har endret rutiner for å ivareta den innsattes rett til konfidensiell kontakt med advokat underveis i plassering i sikkerhetscella. Den innsatte skal som hovedregel få inn en

håndholdt telefon, og luken skal lukkes for å ivareta konfidensialiteten. Dersom det ikke er sikkerhetsmessig forsvarlig med håndholdt telefon, vil innsatte få tilbud om å ringe via callinganlegget i cella. Luken vil i så fall lukkes og ansatte vil være i naborommet for å ivareta konfidensialiteten.

Fengselets fortløpende vurdering av plassering i sikkerhetscelle

Fengselet har endret rutine for fortløpende vurderinger. Den operative vaktlederen skal gjøre vurderingene og dokumentere disse i protokollen. Protokollen skal leveres til fengselsleder.

Bruk av den forsterkede cella

Sivilombudet merker seg at fengselet fortsatt ikke har tatt inn i rutinen eller i sjekklisten for utelukkelse at det skal beskrives i vedtaket hvordan (hvor) utelukkelsen gjennomføres. Sivilombudet oppfordrer fengselet til å ta inn et punkt om dette.

Utelukkelse i nær tilknytning i tid til plassering på sikkerhetscelle øker belastningen for ungdommen. Dersom den innsatte ungdommen plasseres på forsterket celle under en utelukkelse, øker dette inngrepet ytterligere. Dette er forhold som skal med i vurderingen av skaderisikoen og forholdsmessigheten både ved utelukkelse og ved bruke av sikkerhetscella (se blant annet Besøksrapport Telemark fengsel, Skien avdeling, nr. 89 2025, side 15-17). Som vi skriver i vår rapport, må de belastende forholdene som de innsatte er utsatt for både før og under opphold i sikkerhetscella, tas hensyn til i vurderingen av om sikkerhetscelleplasseringen er forholdsmessig.

Forebyggende tiltak

Sivilombudet merker seg at fengselet har sendt en omfattende plan for opplæring av de operative lederne og de som skal fungere som operative ledere. Fengselet har også utarbeidet en rutine for bruk av tolk.

Sivilombudet konstaterer at fengselet har gitt en grundig redegjørelse for internkontrollen ved bruk av sikkerhetscelle og andre inngrep overfor de innsatte, og hvordan funn fra internkontrollen skal brukes til å iverksette tiltak. Fengselet har videre beskrevet at «Oppfølgingssamtale med mindreårige ved bruk av utelukkelse, tvang og fysisk makt» skal gjennomføres når tvangstiltaket er opphørt, og at trygghetsplanen, regimekortet og skjema for behov og sårbarhetsfaktorer oppdateres i henhold til denne.

Besøksprosessen avsluttes

Sivilombudet avslutter med dette oppfølgingen. Et eventuelt nytt besøk kan bli gjennomført dersom Sivilombudet vurderer det som hensiktsmessig.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Inga Tollefsen Laupstad
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8005 0030 OSLO

Dep.

KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET

Postboks 694 4302 SANDNES

KRIMINALOMSORGEN REGION VEST AVD

Postboks 694 4302 SANDNES

ADMINISTRASJON